

SBURATORUL *Literar*

REVISTA · SAPTAMANALA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SUMARUL No. 27

- E. Lovinescu* Anticipații literare (II)
Camil Baltazar Scrisori din Sanatoriul
Marcel N. Romanescu Decor
Hortensia Papadat-Bengescu Apocalipsul
F. Adercă Adagio
Alice Soare Havadzuri șoptitoare 'n parcul
serei...

Cronica Dramatică: F. ADERCA.
Cronica Artistică: VICTOR ION POPA.
Iasemări Literare.

27

SBURĂTORUL LITERAR

REVISTA LITERARA, ARTISTICA ȘI CULTURALA

DIRECTOR: E. LOVINESCU

ANTICIPAȚII LITERARE

II

Mihail Celarianu

Intr'o epocă în care poezia nu se mai citește din atitudine sufletești și cu atât mai puțin din simbolica atributelor exterioare, cazul d-lui Mihail Celarianu e vrednic de notat: *incessu poeta patet*. Nu e poet în încordarea unui moment de iluminare. Dimpotrivă: tocmai atunci poezia nu umple măsura așteptărilor noastre. Risipind-o în mișcare, în vorbă, în orice manifestare reflexă, nu și-o poate concentra în fascicolul unei creațiuni definitive. Concordanța dintre om și operă nu e obligatorie; prin raritatea ei, o semnalăm totuși bucuros ca pe o armonie prețioasă. Preexistând oricărei încercări literare, poezia la d. Celarianu e un habitat. Din norul de rezervă, de distincție, și de candidă emoțiune, tânărul nostru colaborator ar fi rămas poet chiar dacă n'ar fi scris versuri. Lucru destul rar: superior operii, d. Celarianu se valorifică mai mult prin virtualități. Din mijlocul atâtor obscurități se va desprinde totuși cândva lumina biruitoare a versului definitiv.

* * *

În aceste condițiuni, încercuirea poeziei d-lui Celarianu în inelele riguroase ale criticii ar fi prematură; ajung doar câteva linii schematică pentru a-i delimita numai fizionomia provizorie. De natură mai mult religioasă, nu-i putem atribui totuși acestei poezii calitatea misticismului. Apărând din toate răsrintiile, Dumnezeu o domină prin prezența lui continuă. O domină dar n'o absoarbe. O poezie religioasă fără această contopire în ființa supremă, fără acest misticism ce innăbușe facultățile raționale, nu poate fi însă integrală. Dumnezeul poetului e condițional: eficacitatea lui, parțială; în anumite momente e

un tovarăș plăcut, în altele e un incomod vizitator poftit pe adouazi. Are, dealtfel, atribute determinate: nu e nici dumnezeul panteiștilor, nici dumnezeul imaterial și conceptual al deiștilor, ci dumnezeul legendei creștine: un moș bătrân, sprijinit în toiag, cu glas domol și dulce, dumnezeul iconografiei pioase. Uneori (*Pădurile*) moșul adoarme prin păduri; sfios, poetul calcă ușure peste foile moarte ca să nu-l deștepte. Dela concepția acestui dumnezeu portativ și chiar decorativ până la concepția unui Pan de pură ornamentație poetică, distanța nu e mare. Sinceră și caldă, credința este deci redusă pe deoparte la o personalizare naivă, iar pe dealta, e modernizată prin intermitență și controversă.

Ne reușind să ne dea până acum o poezie religioasă integrală, poetul și-a evocat totuși o singură dată Dumnezeul într'o situație atât de nouă și într'o formă atât de suggestivă, dacă nu de perfectă, încât tot în lirica religioasă și-a scris cea mai bună poezie. În noaptea sinistră în care Isus învineția pe cruce, dintre norii cerului s'a desfăcut o umbră:

*Cu fiecă pas, se rupea o bucată de noapte
Din hainele ei fumurii
Și când se atinse de cruce,
Din falduri sburate pe umeri
Tâsniră, ca șerpii din cer, două brațe 'ncingând
Cu patimă lemnul.*

(Și Dumnezeu ceru iertare)

Dumnezeu venia să-i ceară iertare. Concepție nouă și grandioasă ce ridică pe d. Celarianu cu mult peste opera lui și indică măsura virtualităților închise într'însul. Fără a fi un vizual și fără a avea notația nouă sau măcar justă a poeziei moderne, d-sa ne-a mai dat și o imagine imens spațială a mării:

*Dar s'a intrușat din haina depărtării,
Imense orgi au început să cânte
Să freamăte 'n tulburătoarea pace,
Și orizonturile au început a se desface,
Se desfundă în infinituri albe zarea,
Ca să 'ncapă marea.*

(La Mare)

Cu astfel de fulgurații norul în care stă ascuns încă d-l Celarianu e promițător de înaltă poezie.

I. Valerian

Hei... Cine a vorbit în liniștea de păslă?

cu acest vers al său am fi putut interpela pe d. Valerian, în ziua când ne-a vorbit întâiași dată. Visător și absent, tânărul tăcea de doi ani. Prezența lui ne devenise familiară; îl atrăgea, desigur, poezia altora; n'o cunoșteam însă pe a lui și nici nu insistam s'o cunoaștem. Și, deodată, în „liniștea de păslă“ a unei duminici, d. Valerian ne-a citit *Iarna*.

Ca și la d. Celarianu ar fi prematur să-i descriem curba poeziei; ca și dânsul, d. Valerian nu lucrează în materialul inedit al poeziei noi, în care diferențierile specifice se fac mult mai lesne. Având numai uneori notația proaspătă, amestecată, dealtfel, într'un material poetic destul de vechiu și de banal, d. Valerian nu e un poet al notației plastice. Dacă nu vede intens, are totuși anumite stări sufletești intense deși nu complexe. De două ori a știut să ne fixeze într'un relief puternic o senzație. Nelimitându-se la o clipă, sentimentul dezolării și al pustiului se integrează în *Iarna* în cadrul mileniilor. Nu e o iarnă; suprapuse, toate ierbele intensifică senzația liniștii cosmice :

De sus

*Cu nepăsare timpul se distramă
In fâșii lungi de scamă
Și mă îngroapă în giulgiu de milenii.*

*Ce milă uriașă mă coprinde?
Pământu 'mbătrânit adoarme fără vlagă.
Și peste tot
O liniște eternă se 'ncheagă...*

*Trecutul mort se 'nvolbură în mine.
Mă văd trăind în ierni de odinioară.
Invălmășit în alergări nebune
Și-un zumzet vag de sănii
Prin nervi mi se strecoară...*

*Sunt ultimul drumeț, ce zăbovesc în stradă.
Curând voi fi și eu întroenit în iarnă
Și 'n urma mea doar timpul o să cearnă
Fulgi albi... fulgi proaspeți de zăpadă.*

Aceiași senzație e fixată și în *Liniște*; nu liniștea iernei ce trece peste noi, îngropându-ne în pacea universală, ci liniștea unei oboseli integrale care și de data aceasta ia proporții cosmice:

*Pământul a clipit încet și somnoros
Din ochi mărunți de foc
Apoi mi-a adormit pe brațe, tenevos.*

*De sus
S'a împrăștiat un somn atât de greu
Că, obosit de munca zilei,
In mine a venit să doarmă însuși Dumnezeu.*

Facultatea de a-și integra și generaliza senzația l'a împins, desigur, pe poet spre genul atât de anevoios și de uscat al poeziei simbolice, în care ne-a dat: *Vin caravanele*, *Albatrosul* și *Flacăra*. Valoarea simbolului iese însă numai din realizarea lui plastică. D. Valerian se luptă încă în rețeaua expresiilor incolore; n'are decât rareori noutatea cuvântului și a imaginii. Arhitectonica este totuși solidă, din substrucția amănuntelor materiale, laborios îngrămădite, simți cum se înalță deodată într'un sbor lin de aripi sigure, porumbelul simbolului abstract, — după cum din vatra sufletului se înalță flacăra conștiinței pentru ca, stingând soarele de pe cer, să lumineze ea singură universul:

*Curând se va 'nălța afară
Va mistui în flăcări iarna înghețată
Și noaptea toată.*

*Se va 'ncălzi văzduhul ca 'n zi de primăvară
Iar de pe bolta lumii va râde Dumnezeu
Când va vedea în spațiu năpraznica vâlvoare,
Gonind pe vechiul soare
Și rămânând să ardă, ea singură, mereu.*

E. LOVINESCU.

SCRISORI DIN SANATORIUMAMEI

Aprile, luna în care mor mulți ofticoși,
 Va veni să ne sărute geamurile,
 Cu lumină transparentă și fluidă
 Care va înprospăta-brazilor-ramurile.

Și vā fi iar verandă plină de bolnavi.
 Sora Madeleine va surāde, împărțind
 Vorbe bune ca dintr'un coș cu daruri, —
 Numai eu voi sta la geam, cu ochii calzi-tânjind...

Mamă... — și într'o după amiază cu aer răcoros,
 După o ploae fină și calmă ca un plâns de ofticos.
 Sara, prietena Madeleine va rămāne îngrijată lângă mine,
 Fiindcă voi avea febră-și'n somn-aiurānd-voi pomeni mereu
 [de tine...

Am să mă deștept în după miez de noapte
 Și-am să caut mânilor surorii,
 Și-o să mă doară-auzind
 Cum afară se întorc cu scāncet de litanie-cucorii...

Și fiindcă nu voi putea plānge,
 Gura mi se va umple de cald și de sānge...

Spre dimineață, când bolnavii se scoală,
 Cu gemete și întrebări pe jumătate,
 Voi dormi frumos
 Cu mânilor-a rugăciune-pe piept încrucișate...

Și poate că, vroid să mă depună în capelā,
 Mā vor plimb: descoperit-prin grādinā,
 Și cum mā vor plimba tăcut pe alei,
 În dimineața care se deșteaptā vibrānd ca o coardă de
 [violmā,

Se va pleca o creangă de copac,
 Umbrindu-mi fața cu tăcere
 Și sărutānd-mā blajin cu floare albă
 Ca o târzie și cuminte mângāere...

*Dimineăta va fi o soră care se deşteaptă,
Despletindu-şi în văzduh părul de soare. —
Cum mă vor fi lăsat să hodinesc puţin —
Cu faţa galbenă-brodată de alb de floare,*

*Va fi atâta tăcere în jurul meu,
Creanga va sta boltită asupra-mi cu teamă, —
Şi-aşi vrea în clipa aceea să te rog:
Când vei ajla de moartea mea
Să nu plângi, mamă...*

CAMIL BALTAZAR

DECOR

Tot ce-am iubit: pădure, munte, nor,
murmur de crângi şi ape ce se 'mbină,
struguri şi flori în care, blondă-albină,
stupea aleanul meu zumzăitor, —

azi toate le topeşte 'ntr'un decor
tristeţea ce-şi burează ploaia fină,
când rătăcesc prin iarba cu sulfină
unde tânjesc să stau, să dorm, să mor.

O, de n'ar fi beţia de lumină,
de mult mi-aş fi impus, supus, hodină:
Cearcăn de lună, pâlnie de-amiiaz,

izvor de zori ce te inundă-alene,
suliţi de-amurg pe scutul unui iaz,
licăr de stea strivit în două gene!

MARCEL N. ROMANÈSCU.

APOCALIPSUL

Laura într'o dimineață aburită lucra singură în liniștea gărei când un tren se opri.

Se uită spre el fără presimțire deosebită. Tren cu răniți. Inima, deprinsă acum cu necazurile, nu mai sărea din loc la fiecare mișcare a răsboiului.

Nici nu se gândea într'acolo, când ușa se deschise și intră un colonel medic.

— Am vrea să pansăm răniții noștri aici la infirmerie — zise. — Sunt mulți și nu li s'a putut schimba pansamentul de trei zile. Suntem spitalul militar din C. în trecere spre Iași.

Laura primi firește. Odată cu infirmeria se puse și pe ea la dispoziția lor, cum era natural.

Colonelul luă măsuri pentru o staționare mai lungă, apoi se reintoarse urmat de patru secunzi în haină de lucru. Era un căpitan medic, doi doctoranzi mobilizați și o studentă înaltă robustă și arogantă. Fu de îndată o bruscă luare în posesie a locului.

Dela Laura cerură atât cât puterile ei de a-i ajuta puteau da. Se slujiră de ea ca de un instrument la îndemâna lor, întrebuințară tot ce avea infirmiera ca medicamente.

Doi sanitari aduceau bolnavii câte 8—10 odată. Se proceda militărește, energic și repede. Nu era timp. Erau 300 acolo sus în tren. Incepu o muncă aspră, brutală, antipatică. Iși repartizau lucrul în mijlocul sgomotului de voci, de idei, de contradicții, de glume. Familiari între ei și cu bolnavii, păreau o colonie brutală care contropise micul domeniu mistic al Laurei.

Erau acolo răni importante și pansamente grele, bolnavi operați sau pe cale de a fi. Cazuri anevoioase de care Laura era străină. În mijlocul zarvei nu se gândea nimeni la amănuntul ăsta. Ii aruncau pe unul: — ăsta pentru D-ta! — și repede, repede. Ii cereau în același timp o seringă, un flacon, un termometru, apă sterilizată. N'avea minte, mâini, ochi, urechi să răspundă la tot, să răzbească la tot.

Iși concentra atenția să se descurce cu bolnavul pe care i-l sorociseră, când soseau alții, unii gemând, unii glumind, toți bucueroși de popasul ăsta, bucueroși să premenească feșele învechite, unsuroase.

În mijlocul bălciului ăsta, în aglomerarea a 20 de oameni în mica încăpere, în gălăgia asta cu vorbele lor de serviciu cu, glumele lor de spital, la care era în frunte studenta cea sfruntată de alt-fel bună lucrătoare, cu toți bolnavii aceia desvâluiți deodată cu atâtea aspecte ale rănilor, cu duhoarea ieșită din feșele lor și cu mirosul tare al desinfectantelor, era acum acolo o atmosferă alta decât atâtea, pe care le înfruntase Laura, nesuferită și care o nemulțumea.

Hărțuită din toate părțile, era zdrobită de oboseală, zăpăcită de huetul, de grosolănia ambientă.

Se supunea totuși, își multiplica pasiv serviciile. Era o altă invazie a Balaurului lipsită de orice investire a sufletului.

În mijlocul acelei uzine Laura părea un resort fragil mănuit de ei cu nepăsare și asprime.

Începuse să o supere consumarea micilor ei provizii. Pe etajera așa de bine orânduită nu mai rămăsese aproape nimic. Era trudită peste măsură, o trudă fără bucurie, cu sentimentul rece și ostil al datoriei îndeplinite.

Cellalți cu mâneci sumese, cu brațe goale și mușchi neobosiți de atleți, cu respirația infierbântată, lucrau din ce în ce mai gălăgioși, strigându-se, îmbrâncindu-se, ocărând sau râzând.

Laura primea reflexele aceluia atelier încins unde focul și dala erau carnea și mușchii aprinși.

În ei era nepăsarea de breaslă, veselia cam greoaie care însoțește munca fizică și aroganța oamenilor grupați compact. Totuși erau harnici și își iubeau meseria.

Păreau asediatori care au găsit în țara cucerită un singur indigen inofensiv, izolat în gândul lui singuratec, și peste cuibul lui și-au așezat dea valma stăpânirea.

Aerul acela asudat era amestecat. Laura era ca beată. Se clătina pe picioarele obosite și capul îi șuiera zăpăcit.

— Iod! țipă doctorița.

— „Nu e”, zise tălos Laura.

Se uitară la ea cași cum abia o descopereau în negația asta, cașicum refuzul îi da o personalitate pe care supunerea totală i-o ștersese.

— Atunci: hypermanganat — borie — alcool — ori și ce! — ziseră mai politicoși.

— „Am dat tot!”

Laura mai avea o lădiță nedeschisă, suprema ei provizie. Era nesigură asupra datoriei ei. Bolnavi erau și ăstia și demni de ajutor, dar erau străini, emigranți. Fiecare loc acum își strângea puterile, se străduia în colțul lui. Era o rivalitate, o mică luptă chiar între instituțiile locale. Provizia ei avea o destinație anume. Măine când trecătorii jalnici cu ochii stinși și triști vor cere, le va fi vinovată.

În fața refuzului ei categoric, se uitară unul la altul.

— Adu! zise șeful. Un sanitar leși.

În scurta pauză Laura auzi ca în aiureală, taifasul lor cu diapazon urcat, diezurile stridente ale fetel, basul răgușit al colonelului și țiuțul din urechile ei.

Se uită în jur ca un animal hătuit, căutând un loc de odihnă, dar, pe tot ce era colț plan sta ceva trântit, om sau uneltă.

Fumau acum cu fum gros svârlindu-l în obraz unul altuia. Ascunsă în pervazul ușei din fund de care se rezemase, Laura nu și recunoștea infirmeria. Patul fusese dat în lături, mesele trase. Avea și o împânzire roșiatică pe ochi, nițel congestivă.

— Ai ostenit? Cam mult deodată e drept, dar nu se mai putea, dacă-i mai lăsam, crăpau! — zise unul alături.

Tresări!

Sanitarul intră cu un sac de pansamente variate și cu un sticlou.

— Sus! strigă, șeful. Tresări iar. Era în picioare dar e drept că trebui să se salte ca dintr'o scufundare.

Răsboi! Așa era și răsboiul. După prima îmbătare mistică, venise miracolul înaripat al sacrificiului.

Trecuse apoi prin gura, prin grumazul, prin pântecul frământat al Balaurlui, apoi ieșind la o lumină tot mai împânzită, mai roșie, mergea înainte, hătuit, hărțuit, statornic la datoria aspră, trudit și săltându-se iar din prăbușire.

Laura la intrarea sanitarului se roșise tare. Îi bătea sângele în tâmple și îi cânta în urechi.

Aveau sus în tren material mult! Saci plini!... și întrebunțaseră puținul ei avut, dobândit cu atâta cheltuială de vorbă, de drumuri, de rugăminți! Uzaseră de ei cași de ea, brutal și nesimțitor. Tâlhari! îi ură!

Intraseră vre-o zece bolnavi noi.

— Câți mai sunt? întrebă șeful.

— Până la prânz se face jumătate.

Laura se uită împrejur spre o pendulă care nu exista. „De-ar veni prânzul! Pe urmă facă ce ar vrea! gândi. Cineva apărui în dreptul ușei. Un cumnat al ei. Îi făcu un semn întrebător. Ea arătă încercuind cu gestul încăperea și săltând umerii.

Acela se lovi cu mâna peste obraz în semn de ulmire deosebită. Își închipuise desigur sarcina ei mai ușoară. Apoi vru să deschidă ușa și o trânti violent la loc, astupându-și fața cu bătista. Laura veni lângă ușă.

— Ce e infernul ăsta? Cum stai aici? Am crezut că mă asfixiez. Iartă-mă dar nu mai intru pentru nimic pe lume.

Laura surăse vag și iar ridică umerii. Îi spuse prin geam că e mobilizat și pleacă grabnic. Familia e disperată. Ea îi ură drum bun, cu resemnarea amarnică cu care primea ori și ce acum.

— Nu am mai putea avea puțină apă fiartă? Toracele ăsta îmi trebuie spălat adânc și curat! — zise cu glas moale șeful.

La apelul ăsta Laura luă cana și ieși. Îi venise ideea să ceară la restaurant. Făceau ceaiuri și cafele. Fierbea samovarul de dimineață până seara.

La ușă aerul o isbi ca un duș, o trânti aproape înapoi; îi tăia fruntea. Aerul calm, stagnant de pe peron o înăbușise cum înăbușise pe cellalt caverna în care ea se îmbătase de duhoare.

La restaurant avu ceva desbateri. Smulse dela nevoile celorlalți litrul acela de apă.

Când vru să intre înapoi, nu mai putu. Se opri un minut cași cel deadinioarea, ca la gura unei peșteri putride. Abia acum simțea cum intră pe gât, pe nări, cum se imbibă în haine, se infiltrează prin pori.

Reluă lucrul. Decâteori se deschidea ușa, se întorcea spre faldul de aer care intra, ca spre o scăldătoare. Spre amiază gră-

mădeala era mai mare. Intrau, ieșeau mulți deodată. Un fel de lătrat se auzi și Laura se feri de ceva care îi atinsese poalele rochiei.

— Bravo! — strigă colonelul. — Bine că l'ai adus!

Se uită apoi în jurul lui. Toți aveau mâinile prinse, cotropite.

— Nu ai vrea să lpansezi, d-ta? — spuse Laurei cu oarecare ezitare. — Păcătosul! adaose cu mila. — Hai măi, taci! că sperii pe cucoana! —

Laura se uită și ea la podea... Ferește, Doamne, omul de câte poate vedea... Ferește-l mai ales de câte poate pătimi! —

Scârba și mila țipară în ea deodată, spre cerul mereu deschis întrebărei, decâteori se închide cerul înțelegerii.

Om? — Câine?... Proteu?... Ușigă-l toaca!

Ca trogloditul peșterilor pe brânci se târa agil în mâini și genunchi și gemea-lătratul acela subțire deadințoarea.

— Il faci d-ta? — repetă cu îndoială Șeful.

Drept răspuns groaza scutură violent pe Laura. Medicinista râse în hohot, fără răutate.

— L'a nemerit rău! — glumi colonelul — și doare ai dracului, ustură ca focul!

Secundul întinse Laurei un tub de cauciuc. — Să facem schimb — zise. Pansez eu pe Niță.

Laura văzu în fața ei un torace puternic, curat, pe care rana mică dar foarte adâncă îi însemna fără a-l necinști. O rană destul de fericită.

— „Eu nu știu!...“

— Ce să știi? Pune canula adâncă între coaste, unde espărătura și spală bine, fără grijă. Pe urmă îi faci un „fichu“ alb, elegant. E Cavalerul nostru!

— Să forfote, să gălgăle apă, acolo adânc în piept de om, unde stau plămânilor delicați ai sufletului vieții? ...pe unde e vecină inima sacră?

Dar între două, nu era de șovăit.

Frizat, țanțos, îngâmfat ca un gladiator, Cavalerul, — cum îi ziceau tocmăi pentru asta — prin ținuta lui, da situației o demnitate de nud antic. Se salva din nemernicia locului și împrejurărilor printr-o conștiință îndărătnică a eului, un păgânism firesc pe care parecă îl respectase și plumbul.

Laura, ferindu-și fustele, se trase binișor de lângă cel în patru labe, care scâncea lângă piciorul ei, un scâncet care era desigur dorința să fie îngrijit. Se trase încet, fără să se uite. Era totuși acoperit cu feșe.

— La Domnul Doctor, Niță! strigă sanitarul. Niță porni tropăind.

Laura vru să se închine ca proștii. Gesturi nemaifăcute pentru lucruri nemaivăzute. Istălni în mâini cauciucul.

— Țiu eu rezervoriul, Coană! — zise sanitarul.

— „Mereu... stă... așa?“ îngână Laura cu capul întors.

— Păi... vezi bine!... altfel pă ce să stea? — răsese. Apoi milos:
— Când n'are omul noroc.

— Face mătăanii, că tot n'o fi făcut el niciodată... Lasă că se face el bine. Să scoală el Niță al nostru! zise șeful.

— Până atunci! — interveni secundul care intrase în acțiune.

— Focu lui D-zeu!. Oită sanitarul.

Laura închise puțin ochii și înfipse canula în spărtura curată a spinărei sub omoplate. Apa se întorcea curată în cuveta. „Cavalerul“ sta mândru ca la un match sportiv.

De lângă perete unde se pitalase Niță, cu secundul în genunchi lângă el, se simțea după vaet mersul operației. Lătră mai tare, mai încet, apoi urlă, apoi sughită și pe urmă scânci abia și tăcu. Parcă încetase o urgie.

— Așa! uite așa, Niță neică! așa să-mi taci la noapte. Să nu mai zăpăi că ne-ai secat viața! — bombăni sanitarul.

A zis că o să se scoale! gândi Laura.

La pansamentul mai complicat, Cavalerul o ajută, o îndruma, îi întindea feșele cu gesturi îndemânatece și cochete, le potrivise discret în felul cum era deprins să le poarte și îi sta mai frumos.

— O să se scoale! — gândi iar Laura de Niță, prinzând cu acul de siguranță pieptarul bine reușit.

I se părea că omenirea întreagă, cum și sufletul ei, ingenuunchiat, izbtt la pământ, plecat jos cu fața spre humă, se va ridica cândva în gestul cel d'întâi spre aer și lumină.

Cavalerul după ce fi mulțumise cu o înclinare profundă, ca un luptător la loja imperială, își plimbă mândru bustul prins în fala de tulpane și da ajutor ici și colo.

Laurei i se învârtea tot pe dinaintea ochilor. Oamenii și lucruri, deopotrivă, îi erau numai pricini de trudă Azi mai ales, nimic nu avea vre-un sens, fiindcă nimic nu se transfigura prin suflet Trăia în grosolanția muncii fără de voluptatatea și răsplata ei.

Când fu ceasul unu, răsufli. Cei lalți se consultau dacă să urmeze lucrul sau să pornească trenul. Laura aruncă șorțul, își puse pălăria și se strecură printre ei, anonimă, impersonală cum fusese de la început.

Așa se simte și un popor cotropit: expune lucrurilor exterioare, o viață exterioară pasivă și mecanică pe când noblețea și independența lui de gând și suflet liber, se ascunde și se păstrează.

Mai pe urmă Laura avea să cunoască în adevăr viața asta, în care tot ce e viu și bun e stovainizat și numai locurile răului și suferinței stau desvelite.

De musafirii ei de azi, avea să-și aducă aminte ca de o invazie harnică, aspră și jovială cu necazul.

Fugari și ei, prigionii de balaurul războiului, păstrând către el energia brutală necesară celor care trebuie să reziste.

În legea selecției erau acei pe care-i alegea „Muschiul“ de-

osebit de cei pe care și-i păstra nervul. Butași pentru regenerarea viilor vieței.

Afară în aer, Laura păși șovăit ca un om beat. Părea că ea e un corp impur pe care aerul îl turbura, îl sufoca. Sta deodată sub două încercuiri și subt lupta lor. Se simți slăbuță. Avea în piept un gol care o sfârșea, adânc în piept de om ea într'un abis. Se cutremură.

Acolo undeva, departe în prefacerea a tot se selecționa poate ceea ce avea să fie mai apoi: Sufiul curat al sufletului mângălat, desmierdarea dulce care leagănă la sânul ei moale duloșia sufletului înfrânt de bucurie!

HORTENSIA PAPADAI-BENGESCU.

ADAGIO

O, mica mea —
 eu te-am luat în brațe
 s'adorm pe sânii-ți arămii.
 Muriseră pornirile nesate,
 când te-am luat în brațe
 a mea să fii.

Lumina însăila o melodie
 sub lampă ca un basm,
 se tot smucea
 să dea
 incandescentului spasm
 o formă pentru vecinicie.

Oglinda 'n umbră fumega ideii
 incoherente,
 niște desemnuri somnolente
 de femei
 melancolice ca niște valsuri lente.

Dar alba statueta
 dansa pe pedestal,
 la piept c'un trandafir banal,
 un menuet de cretă.

Crispând mânuța dulce
 pe inima-mi ai pus-o
 când la locul ei ai dus-o
 să se culce.

Ce umbră nevăzută, rânduri, rânduri
ne-a împletit și firele de gânduri
odată cu șuvițe 'n șir —
gând pe gând și fir pe fir?

Ce ritm ciudat
mi se sbātu în creer
de-am început să-l treer
eu, să-l treeri tu, sbuciumat...?

Ci brusc mi te-ai strâns
și buza-ți a'necat
un ritm închegat
de plâns...

Da: Beethoven, Simfonia III-a
adagiul mortuar...
— Și l'au cântat arar
bărbatul și femeia.

Dar tu ai rupt
c'un hohot scurt, lîntoliul
ai sfâșiat cu mâna-ți mică de pei frunte-mi doliul
și buzele mi-ai supt.

Intins și rece
eu am tăcut,
am suferit sărut după sărut
ca stânca peste care vântul trece.

Cu fiecare îmbrățișare mă 'nhideai
ca 'ntr'un mormânt
și eu muream, tăcut și galben ca un sfânt,
căci mă iubeai.

Sărută-mă, sărută-mă...

Ne-o părăsi 'ncurând ideia sorții
căci vom muri,
și poate peste inimile noastre va 'nflori
crisanteme, simfonia morții.

F. ADERCA.

HAVUZURI ȘOPTITOARE 'N PARCUL SEREI...

Havuzuri șoptitoare 'n parcul serii,
Voi ce 'ngânați a viselor surdine,
Nu mai aveți voi șoapte pentru mine?
— „Ba-ți îngânăm nocturnele tăcerii
Ce ți-au cuprins chemările senine!

Izvoare ce începeți noi și clare,
Incredătoare 'n zările vecine,
Voi n'aveți începuturi pentru mine?
— „Ba-ți izvorâm în suflet resemnare
Din țerina brăzdată de destine!

Șuvoaie ce svântați cu nepăsare
Porniri ce 'n drum nimic nu le reține,
Voi nu aveți avânturi pentru mine?
— „Ba ți-am mutat a inimii hotare
Făr' a privi în urmă la ruine!

Corăbieri întorși din largul mării
Ce-ați ridicat feerice cortine,
Voi n'ați adus nimica pentru mine?
— „Ba ți-am adus chemarea depărtării
Și nostalgia zărilor străine!

ALICE SOARE.

	CRONICA DRAMATICA	
---	--------------------------	---

PUTEREA INTUNERECULU 5 acte de Tolstoi

Am scris în numărul trecut al *Sburătorului* o cronică dramatică foarte comună. Am ales ideea esențială a dramei, am transpus-o în proză curentă, fără niciun fel de dramă, și i-am căutat locul de baștină în geografia poetică a continentului tolstoian.

Remușcărilor au venit foarte curând — dar n'am mai putut reveni. Tipograful s'a opus.

Iată de ce era vorba:

Toată lumea știe — dealtfel Tolstoi trebuie să fi fost și el convins de acest lucru — că eroul principal al dramei este Nikita, argatul care înșală inocența unei orfane îngăduie, pentru bunăstarea lui să se comită crime, necinstește, pe fața vitregă a

amantel, și mai apoi ucide pruncul — spre a se apropia în sfârșit de funia sinuciderei, copleșit de nașterea miraculoasă a *conștiinței*.

É desigur eroul principal. Toată țesătura fabulei e în jurul lui, toate celelalte personaje își primesc lumina prin existența lui, drama se încheie, odată cu încheerea crimelor lui.

Și totuși în *sensul* piesei, este eroul secundar. Pentru cel care vede înapoi la drama *conștiința* lui Tolstoi (identică în ce privește procrearea estetică în geniul integral negru al lui Ibsen) idolala trebuie să apară nu mai decât. În *Rața Sălbatecă*, în *Nora*, ideea fundamentală și dramatică e în câte un personajiu ridicol și oribil care pare creat pentru a da un oarecare pitoresc piesei. É o perfidie — doctorul în descompunere în *Rața Sălbatecă*, femeia care-și caută o slujbă în *Nora*, bețivul Engstrand în *Strigoii* sunt măștile hidoase ale spiritului lui Ibsen, spirit prin care se clădește și se năruie creația dramatică.

În „Puterea întunecului”, o dramă clădită și rezolvată pe *conștiința înăscută divină* a omului — dela conversiune, toată opera lui Tolstoi încapă în această formulă — personajul realmente principal se va fi confundând și el cu ideea esențială.

É desigur o rețetă estetică, pentru înțelegerea completă a lui Ibsen și Tolstoi — apucă-te acum și descoase cele treizeci de personaje din „Puterea întunecului...”

În ajutor ne-a venit — și dintr'odată — d. Morțun care a dat dela prima reprezentare strălucirea toată indispensabilă aceluiași mușic respingător și imbecil care ține însă în el, (candelă cu flacăra de aur în cameră întunecoasă) ideea tolstoiană înțeleasă, dela cea dintâi apariție că acel neînsemnat mușic, care vine cu iubire pentru suferința în sine, cu milă divină pentru suferința altora, e însuși duhul lui Cristos din Rusia. Pe măsură ce drama se desfășoară, înțelesul acestui personajiu crește neîntrerupt până ce în ultimul act a cuprins în întregime și a rezolvat drama.

Din acest punct de vedere e semnificativ momentul când *conștiința* mușicului cumpănește nelegiuirile fiului, din umilă cum era, fără a ști unde va ajunge. Nichita vine beat dela târg — și în toată vremea acestei inconștiințe, în partea cealaltă a scenei, de pe cuptorul unde ațipise, Mușicul divin se ridică...

Dar trebuie văzut Morțun, — și poate numai Morțun — care fără nici un ajutor din partea textului, fără o replică, s'a ridicat și-și îmbracă sumanul, și se înnoadă la mijloc cu sfoara... într'o protestare definitivă, cu fiecare mișcare, care-l crește din colțul lui, uriaș, cum, tăcut, el schimbă astfel axa unei lumi.

„Puterea întunecului” nu e numai triumful unei *conștiințe* — ci și victoria unui actor român care într'o stagiune (fără a voi să se angajeze la Comedia Franceză) a jucat cu același putere, — cu toată distanța!... — pe Căpitanul nebun din *Strigoii* lui Ibsen, pe *Regele* lui Flers & Caillavet și pe Mușicul lui Tolstoi.

TEATRUL REGINA MARIA

AVARUL de MOLIÈRE. — ROȘCOVANUL (Poil de Carotte) de JULES RENARD

Teatrul cochet din pasagiul Comedia ne dă două spectacole de artă pură. Nici o preocupare mercantilă. „Avarul“ s'a mai dat în stagiunea aceasta la Teatrul Național și cu toți ne-am reînprospătat bunele opinii pe care le avem despre Molière și I. Brezbanu.

Harpagon jucat de d. Mihalescu nu iese din concepțiunea lui Molière — și mai aduce ceva: convingerea că Harpagon e un erou tragic. Masca, atitudinea, scăparea conștiință din hazurile care tentează pe orice actor mediocru, ne-a dovedit că d. Mihalescu n'a interpretat ci *creat* foarte personal pe Harpagon, în ce are el mai adânc — și mai modern.

„Roșcovanul“ dă prilej doamnei Tantzî-Cutava-Barozzi să-și pue în joc toate însușirile de comic dureros pe care le posedă. Am tot certat-o că nu joacă tragedie. N'aveam dreptate. Mijloacele ei de expresie cele mai sincere și mai captivante sunt tot cele de duioșie comică. Rămâne de văzut dacă „Poil de Carotte“ e dulos comic sau tragic.

Trebue să reținem această bogăție nouă și inteligentă a atriței: de foarte multe ori a știut să vorbească băețește nu mai prin felul cum ținea picloarele!..

Am văzut pe d-na Tantzî-Cutava-Barozzi la prima reprezentație. Nu și-a recăștigat calmul nici la ultima replică. Era foarte emoționată până a uita că e băiat. (Unele adjective deveniseră feminine). Și de ce? de ce?... *Les cébilles de fleurs étaient déjà dans les coulisses...*

F. ADERCA

	CRONICA ARTISTICĂ	
---	--------------------------	---

PRIN EXPOZIȚII

După câteva săptămâni de relativă stagnare, piața artistică s'a inviorat din nou. O sumedenie de expoziții și-au deschis porțile și altă sumedenie abia-și așteaptă rândul. Spațiul și timpul nepermițându-ne să facem altfel, ne vom mărgini la foarte scurte dări de seamă chiar acolo unde valoarea lucrărilor ar necesita o analizare mult mai amănunțită.

În sala „Mozart“ expun cinci pictori. Dl. Arnold cel mai necunoscut dintre ei aduce o operă indeosebi de prețioasă cu toată

multiplicitatea și, fatal, împrăștierea ei. Păstele, guașe și uleuri portrete și peisagii au în toată neegalitatea lor ceva din violența aparent liniștită a temperamentelor ce-și caută într'un neconținut zbuclim interior făgașul cel mai princios complectei lor dezvoltări. De acest făgaș pe d. Arnold nu-l desparte mult. Chiar în peisagiile sale, d-sa întrebuițează fără să vrea, desigur, una din cele mai de seamă însușiri ale portretului modern: caracterizarea dusă până la caricatură.

În aceste peisagii aportul personal al pictorului trece dincolo deaceia ce se numește frumos, exagerând elementele fundamentale ale unei atmosfere prin derogări proprii dela culoare și desen, ceea ce e mai mult decât o obișnuită interpretare. E acolo o supra saturare a tabloului cu aportul personal, fapt care arată o tendință spre expresionism, tendință foarte discretă în peisagii, dar foarte clară, foarte directă în portrete. Acesta e motivul pentru care portretele sunt superioare peisagiilor în opera d-lui Arnold, înțelegând prin asta că sunt mai aproape temperamentului său artistic, și prin urmare sunt operele în a căror realizare va trebui să se menție și să-și continue cariera pictoricească.

Îl ajută aici atât desenul cât și o putere surprinzătoare de reliefare și mai ales de caracterizare a personajilor. În aceste condiții, pe drumul portretului, d. Arnold are de așteptat biruința a căror intensitate nu va depinde decât de munca răbdătoare ce va fi depusă.

Alături de d-sa *d. Manoliu* aduce câteva bucăți de o inspirație gingașe și fragedă cu tot aerul lor cam prea încărcat și cam prea îngust în realizare.

În sala de alături, *d. Steurer* care a ținut să-și schimbe încă odată țelul de a lucra arată acum intențiuni decorative și destul de personale. Pictura sa de anul acesta, are două caracteristici: o realizare sculpturală a întâiului plan ca la Ștefan Popescu și una picturală a celorlalte planuri. Vigoarea și precizia liniei din primul plan, în restul tabloului se transformă în admirabile melodii coloristice, în care aerul are un loc important.

Finețea valorilor, una din cele mai de seamă însușiri ale pictorului, are aici un câmp larg deschis. Ea îi permite realizări de distanțe și de armonii de o vaporozitate neașteptată, și toate acestea lucrate cu un penel stăpân pe culoare, energic și precis.

Credem că i-a venit și d-lui Steurer vremea să se oprească la un fel de a picta. Calităților sale tehnice și sensibilității lui nu-i lipsește decât atât.

D-na *Ciurdea Steurer* expune câteva capete în care expresiunea nu lipsește chiar dacă redarea ei pretinde jertfa desenului.

În același sală *Gic*, unul din cei mai vechi caricaturisti ai noștri și pe care modestia sa l'a menit unei profund nedrepte ignoranțe din partea publicului, expune câteva bucăți din care însă evidentă grabă a execuțiunii a răpit mult din farmecul intențiilor.

La *Maison d'Art* expune d-l *Troteanu*, despre ale cărui lucrări decorative am vorbit cu ocazia expoziției salonului de toamnă. Bucățile expuse acolo figurează și aci. Lucrările ce nu i le cunoaștem dela salon nu fac decât să confirme ceea ce am spus atunci.

VICTOR ION POPA.

INSEMNAȚI LITERARE

Sburătorul și alegerile. — Alegerile de acum ne dau prilejul unei mici recapitulări din punctul nostru de vedere. Cercul *Sburătorului* și-a pierdut reprezentantul lui în guvern, pe d. I. Petrovici, fostul ministru al lucrărilor publice; a câștigat în schimb doi deputați în parlamentul liberal.

„Dulcea și vesela grădină” a Bucovinei, care s'a dovedit atât de guvernamentală, ne-a trimis „cu o majoritate zdrobitoare” pe Faunul Câmpulungului; pe d. G. Rotică. Cu o amabilitate poate excesivă, Ardealul a oferit dintr'odată două locuri prietenului nostru d. Valjean, autorul *Nodului Gordian* și al *Lacrimii*. Și pentru a-și face darul și mai gustos, i le-a oferit fără luptă. Lipsa aceasta de luptă ar putea însă frustra literatura română de o comedie de moravuri electorale, cu caracterele specifice ale alegerilor de dincolo.

În ceia ce privește pe ceilalți reprezentanți ai literaturii în parlament, mărturisim că am trecut printr'o emoție. Aflând de turneele sale prin Ardeal, am crezut un moment că d. Radu Cosmin e și el candidat guvernamental. Nimeni n'ar fi meritat această cinste mai mult de cât istoricul turneului d-lui Peretz în Ardeal sau al cuceririi Budapestei de bravele armate române. Din nefericire, știrea nu s'a confirmat; bardul nu era decât agentul electoral al celuiilalt Raducosmin al guvernului, d. Jean Th. Florescu. Intrunirile din Târnave, în care au apărut ambii cuceritori, al Ardealului și al Macedoniei (de acum vre-o donăzeci și cinci de ani), trebuie să fi fost impresionante. Fiind nu numai om

de acțiune ci și de condei, d. Radu Cosmin ne-a și dat, de altfel, o scurtă dar emoționantă descripție în *Vititorul*.

D. Dulu Zamfirescu, conetabilul literelor române, după ce a luptat la Senat, s'a retras de la alegerile de la Camera. Sperăm deci de la domnia sa continuarea Comăneștenilor; având răgazuri, îl sfătuim totuși să se ferească de a veni prin Cîșmigiu, unde trebuie să și fi apărut, în această primăvară prematură, d. Radu Cosmin, cântărețul parcului nostru metropolitan. Și fiindcă cititorii nu vor înțelege ce legătură facem între acești doi scriitori și Cîșmigiu, vom săvârși o mică indiscreție. Era pe vremea rozelor de Mai, când un fost ministru povestea într'un cerc mai numeros, cu acea simplitate ce e nota principală a personalității sale:

— Nu fusesem de ani de zile prin Cîșmigiu, când acum câteva zile, obosit de ședințele Camerii, trecui prin parc. Nefericită inspirație: Abia intrat, auzii un glas leșinat:

— „*Ex-ce-len-ță... Ma-estre... ai venit să respiri aerul îmbalsămitor al Cîșmigului?*” Mă întorc: era bardul Radu Cosmin. A trebuit să ascult explicația tuturor frumusețelor parcului. Și apoi de odată, cu același glas leșinat: „*Bine faci Ex-ce-len-ță că lași carul statului și mai iei puteri în sânul divinului Cîșmigiu. Așa fac și eu. Eu mă scol la ora 7. Iau tocul și mă pui și scriu la Babilon. La ora 11 depun tocul.* (Inchipuți-vă moment istoric pentru literele române în care Radu Cosmin își depunea tocul cu care scria Babilonul!) *Mă aînc de mă refac apoi în Cîșmigiu*”

până la ora 3. La 3 îmi relau tocul și scriu până la 7, când depun iar tocul (alt moment istoric) și mă duc din nou în Cișmigiu^a.

Dar de la alegeri am ajuns la Cișmigiu, prin nu știu ce asociație de idei. E cald și frumos, și ne gândim cu satisfacție că în timp ce confrății noștri Rotică și Valjean vor lupta asudând pe dealul Mitropoliei, noi ne vom plimba, liberi de grijele statului, prin rozerele Cișmigiului, plini de gânduri poetice și frivole.

S.

Struțeanu se multiplică.— Primim o scrisoare de la un elev de liceu, din care extragem următorul pasagiu textual:

„In „*Adevărul literar*” dela 5 Martie d. Nicola Iconarul, vorbind despre poetul Théophile de Viau, pomenește despre prietenia dintre poet și Balzac, prietenie urmată de o ură inexplicabilă. După ce citează câteva rânduri, în care Théophile acuză pe Balzac de invidie și dușmănie, autorul articolului face următoarea reflecție:

„Această nedreaptă și exagerată atmosferă, la adresa unuia din cei mari romancieri ai Franței e o dovadă tristă de legăturile de prietenie efemeră dintre spiritele cele mai alese ale omenirii”.

Balzac, contemporanul lui Théophile de Viau, unul din cei mari romancieri ai Franței? Fără îndoială, d. Iconarul confundă pe Guez de Balzac, autorul unui imens număr de scrisori, al celor 77 dizertații, al lui „*Socrate chrétien*” etc. ca romancierul Honoré de Balzac. E adevărat că trăim în epoca unor ciudate și sistematice confuziuni, dar a transporta pe H. de Balzac în secolul XVII mi se pare o confuzie cu un vădit caracter de enormitate.

D. Iconarul poate însă să fi înprumtat dela d. Struțeanu acel gen bizar de ironie, care constă în a pune pe seama unui autor opere scrise de un altul.

Ion Bazaciū

Elev în cl. VI

Liceul Alexandru Lahovari
Râmnicu-Vâlcea

„Sonata umbrelor” la Berlin.— În sgomotul alegerilor și al măruntelor preocupări politice, a scăpat presei politice, firește, și celei literare, în mod mai puțin firesc, evenimentul reprezentării piesei d-lui A. Dominic pe una din scenele Berlinului.

Tardiv, nu ne rămâne de cât să ne bucurăm de succesul colaboratorului nostru, pe care ne place să-l încadrăm în atenția binevoitoare a presei berlineze asupra întregii literaturi române.

Lealitate.— Prin pana excepțional de entusiastă a d-lui F. Aderca, actorul I. Morțun cunoaște păreri bune ale *Sburătorului* asupra remarcabilului său talent. De altfel, de câte ori îl întâlnim i le confirmăm și noi prin viu grai: actorii au avut totdeauna superioritatea de a ne obliga să le vorbim de „ultima lor creațiune” fără a se simți datorii să ne citească ultimele articole, decât numai când sunt despre dânsii. Precizând astfel situația noastră față de talentul de actor al d-lui I. Morțun, a em toată libertatea de apreciere când d-sa încearcă, de pildă, să devină scriitor. Resentimentele nu pot suplini talentul; iată de ce nu ne vom feri să-i spunem foarte clar d-lui I. Morțun ca articolul despre fostul său director, d. Victor Eftimiu, e o simplă trivialitate, pe care n'o îndreptățește nici o calitate. Că l'a scris, — nimeni nu i-o reproșează: dreptul de insultă este probabil înscris în Constituție. Obiectul acestei notițe pornește numai dela momentul publicării articolului în *Adevărul literar*.

Se știe că d. Victor Eftimiu e un foarte vechiu colaborator al *Adevărului*, că de la plecarea lui de la Teatru și-a reluat activitatea, scriind o serie de foiletoanc despre teatru, cu o vervă, competență și autoritate ce depășesc cu mult cadrele *Adevărului*, și că e un colaborator poetic regulat al *Adevărului literar*. Fără să-l consulte, direcția acestei foi literare a găsit de cuviință să publice insultele neliterare ale D-lui I. Morțun, însoțindu-le cu această monumentală introducere:

„Toată lumea cunoaște și apreciază pe d-l I. Morțun ca actor; nu toată lumea știe însă că acest eminent artist este și un bun scriitor. Va fi desigur o plăcută surpriză pentru cititorii noștri să așteaptă acest lucru.

„Pișcat“ de articolul d-lui Victor Eftimiu, care afirmase că actorii când vorbesc nu știu ce spun, d-l Morțun a pus mâna pe condei pentru a face dovada că unii din ei, nu numai că știu să vorbească, dar știu să scrie.

Și astfel trebuie să mulțumim d-lui Victor Eftimiu, că a dat prilej d-lui Morțun să se producă pe terenul literar.“

Iată-l pe d. Victor Eftimiu felicitat că a dat prilejul d-lui I. Morțun... să-l insulte („nu e nici turc, nici turleac... ci numai un fleac!“) în ziarul în care scrie regutat. Situația e paradoxală și depășește marginile obicinuitei lipse de solidaritate și de lealitate dintre oamenii ce lucrează la un loc.

Cazul nu e rar, dar nici odată nu l'am întâlnit atât de expresiv: să mulțumești prietenului tău că a dat ocazie unui străin să-l insulte! Și fiind că veni vorba de lipsa curentă de lealitate, vom pomeni un caz tot atât de recent, deși mult mai inofensiv.

Cititorii își mai amintesc poate de reproducerea în această revistă

a poeziei *Ioana* și de încadrarea ei în câteva observații de ordin general. Voind să probeze că prozatorul este egal poetului, d. I. Vinea, autorul nenumit al acestei poezii, a replicat a doua zi prin articolul *Magistrul*, publicat și republicat prin diferite foi syndicate. Am solicitat atenția cetitorilor noștri și pentru proza d-lui I. Vinea pentru a le da toate elementele cu care se poate judeca un om în dubla lui înfățișare. Până aici lucrurile au mers normal. Unul dintre colaboratorii cei mai asidui ai *Sburătorului* publică însă imediat într'unu ziar următorul comentariu al acestui incident minuscul și, de altfel, perfect inutil:

„Nu voim să spunem că nu sunt și resentimente păstrate în adânc și mascate cu zâmbete repetate de superioritate imparțială. Dar momentul vine, vine totdeauna și atunci — dă-i la cap!.. Tu nu-l numești (toată lumea știe de cine e vorba) și ai rămas imparțial.

Reacțiunea se produce — am susținut în totdeauna că poezii sunt reacționari!..

Poetul (meschin fără hipocrizie) pune mâna pe vâna de bou și ucide pe critic.“

Solidaritatea între colaboratorii unei reviste nu exclude dreptul de critică dar cred că ar trebui să excludă dreptul de insinuare.

E. L.

SBURATORUL LITERAR

Revistă Literară, Artistică și Culturală

Prețul unui număr

LEI 2.—

Abonamente: pentru un an Lei 100.—

„ / „ „ 60.—

Abonamente se primesc la:

Administrația Revistei „Sburătorul Literar“

BUCUREȘTI

STRADA SMÂRDAN, 4

și la librăria „Mercur“, București, Calea Victoriei, 27

Deasemenea se pot face Abonamente prin corespondență,
trimițându-se costul respectiv prin mandat poștal.
la Administrația Revistei.

Manuscrisele, corespondența și schimbul se vor trimite pe adresa
d-lui E. Lovinescu, Strada Câmpineanu, 40.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A APĂRUT:

„DIN LUMEA ISLAMULUI“

TURCIA

JUNILOR

TURCI

de N. BATZARIA

Cu o prefață de N. IORGA

LEI 24.—

De vânzare la toate librăriile din capitală și provincie

EDITURA „ANCORA“ ALCALAY & CALAFATEANU

BUCUREȘTI — No. 4, STRADA SMÂRDAN No. 4

A APARUT:

DOMNUL DEPUTAT

**ROMAN ISTORIC ȘI DE MORAVURI, CU EPISOADE
DIN SÂNGEROASA EPOCĂ A RĂSCOALEI
PLUGARIILOR (1907)**

de **V. DEMETRIUS**

**AUTORUL CUNOSCUTELOR ROMANE: ORAȘUL BUCURIEI,
DOMNUL COLONEL, TINEREȚEA CASANDREI
ȘI PĂCATUL RABINULUI**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Deputatul și moșierul Marin Voiculescu la me-
dic. — Indurerat și îndrăgostit. — Anusemitism
în Moldova. — Inceputurile rasvrătirii țărănești. —
Intinderea și grozăvia răscoalei. — Aleșii națiu-
nii la Caffé Chantant. — O răsbunare fioroasă. —
Poreclita „Pițigoiul”, de 16 ani. — Ciocniri între
armată și răsculați. — Sdrobirea fără milă a
revoluției. — Voiculescu parăsit de nevastă. —
Urmărirea presupușilor „Instigatori”. — Nuntă,
afaceri și amor. — Liniște de cimitir, la țară.

LEI 20.—

De vânzare la toate librăriile din capitală și provincie

CENTRALA „MISSIR”

SOCIETATE ANONIMĂ CAPITAL LEI 50.000.000

• 41, STRADA LIPSCANI, 41 •

Sucursale : BUCUREȘTI — Str. Lipscani, 27 și Calea Victoriei, 110
In țară : Ploești, Buzău, Galați, Brăila, Focșani, Constanța,
Temișoara, Brașov, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Oradea-Mare,
Arad, Târgul-Mureș, Râmnicul-Sărat, Pitești, Craiova,
Turnu-Severin, Târgoviște, Botoșani.

Cel mai bine asortat cu ultimato noutăți pentru sezon

Atelier de Croitorie de primăi rang pentru Dama și Domni

◆◆◆ Prețuri mai eficiente ca oriunde ◆◆◆

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S'a deschis Centrala

MARILOR MAGAZINE

La PALATUL NOUȚĂȚILOR

STRADA PARIS, No. 10

Sucursale : Oradea-Mare, Lugoj

MĂTĂSURI .: LENA-

JURI .: PĂNZETURI

ARTICOLE de MARIA J

: GALANTERIE :

Mare Raion de

FURNITURI de MODE

INCĂLȚĂMINTE, etc.

Prețurile excepționale

: Gustați delicioasele :

produse ale

BONBONERIEI : :

: : RENAISSANCE

care se găsesc în detaliu la

COFETĂRIA RENAISSANCE

STRADA PARIS, 10

și la toate sucursalele

MISSIR

DIN ȚARĂ

— Ea Gros la Fabrica —

STR. POPA-YATU, 45